

A1. α και β.

1. Λάθος «Ἄτε δὴ...χρήσαιο.»
2. Σωστό «Ἀποροῦντι...νομήν»
3. Σωστό «Ἀπορία...εὔροι.»
4. Λάθος «Τῷ δε Προμηθεῖ...εἰσελθεῖν»
5. Σωστό «καὶ κλέψας...γίγνεται.»

B1. Επιμηθεύς: ἐπί+μῆτις. **Επιπόλαιος, απρονόητος.**

Η απρονοησία του τονίζεται με το σχῆμα λιτότητας: «Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεύς» με αποτέλεσμα να βρεθεῖ και ο ἴδιος σε **αμηχανία** γεγονός που τονίζεται με τη διπλή επανάληψη «ἠπόρει» και «ἀποροῦντι».

Οι συνέπειες της **απρονοησίας** του ήταν να **καταναλώσει όλες τις ιδιότητες στα ἄλογα ὄντα** «ὁ Ἐπιμηθεύς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα» και **ο ἄνθρωπος να μην ἔχει καμία ιδιότητα** «λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος». Πιο συγκεκριμένα, επιδεικνύει **απόλυτη επιμέλεια στην κατανομή των ιδιοτήτων των ζώων** «τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα» τα οποία χαρακτηρίζονται από πληρότητα, **ενώ αντίθετα παραμελεῖ τον ἄνθρωπο** «τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνὸν **τε καὶ** ἀνυπόδητον **καὶ** ἄστρωτον **καὶ** ἄοπλον», ο οποίος διαφαίνεται δίχως τρίχωμα, χωρίς παπούτσια, χωρίς στρώμα και χωρίς κάποιον εξοπλισμό. (αντίθεση, πολυσύνδετο σχῆμα)

Με το που θα εμφανιστεῖ στη γη «ἐν ἧ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς» εἶναι βέβαιο ὅτι θα εξαφανιστεῖ, διότι εἶναι το πιο αδύναμο πλάσμα συγκριτικά με τα υπόλοιπα ζῶα.

B2. **ἔντεχνος**: ο μέσα στα ὅρια της τέχνης, ἐμπειρος, ἐπιδέξιος. - **ἔντεχνος σοφία**: η σοφία που ἐμπεριέχει την τέχνη, η σοφία που συμπορεύεται με την τέχνη. Αρχικά η ἔννοια της σοφίας ἔχει κυρίως να κάνει με τη δεξιότητα και την ἐμπειρία σε κάποια τέχνη, την ἀρχιτεκτονική, τη γλυπτική, τη μεταλλουργία, την ιατρική, κ.τ.λ. Ο προσδιορισμὸς ἔντεχνος ἐπιτρέπει ἐδῶ στον Πρωταγόρα να διευκρινίσει ἐπομένως πῶς αὐτοῦ του εἴδους τη σοφία ἐννοεῖ, και ὄχι αὐτὴν που συνδέουμε με τη γνώση των ἐπιστημῶν και τη φιλοσοφία.

Η ἔντεχνος σοφία φυλάσσεται στο κοινὸ οἶκημα της Αθηνᾶς και του Ηφαίστου. Το γεγονός ὅτι ἀποδίδεται στους θεούς τονίζει τη μεγάλη ἀξία της. («κλέπτει Ἡφαίστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί»)

Πολιτική τέχνη: η τέχνη για την οργάνωση πολιτείας. («ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῃ. Τῷ δὲ Προμηθεΐ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν— πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν»). Φυλάσσεται στην ακρόπολη, την κατοικία του Δία και φρουρεῖται από φοβερούς φρουρούς, τη Βία και το Κράτος, που συμβολίζουν:

1. Τη δυσκολία απόκτησής της και τις επίπονες προσπάθειες του ανθρώπινου γένους για την κατάκτησή της.
2. Την αξία της πολιτικής τέχνης καθώς και τη δυνατότητα διδασκαλίας της αφού δεν αποτέλεσε μέρος της αρχικής φύσης των ανθρώπων.

Παρατηρείται λοιπόν ότι η θεϊκή κοινότητα οργανώνεται στη βάση ενός **καταμερισμού εργασιών** με τον οποίο τηρείται η ιεραρχία, αφού κατώτεροι θεοί, η Αθηνά και ο Ήφαιστος, καταπιάνονται με τέχνες απαραίτητες για την καθημερινή ζωή, την επινοητικότητα και την κατασκευαστική ικανότητα. Από την άλλη, ο Δίας κατέχει την ύψιστη πολιτική τέχνη.

B3.

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Λάθος

B4.

είμαρμένη: μερίδιο
ἐξιέναι: εισιτήριο
ἔσχε: σχήμα
κλέπτει: κλεψύδρα
λαθών: λήθη

Περισσεύουν οι λέξεις: είσοδος, σχίσμα, λοιπόν

B5. Πρωταγόρας:

«Ἀπορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕρου»: ο Προμηθεὺς ἐπιδεικνύοντας **προνοητικότητα** (προ+μητις) φαίνεται να λύνει τα προβλήματα που προέκυψαν ἀπὸ τὴν ἐλλειπτικότητα τοῦ Ἐπιμηθέα, **κλέβοντας ἀπὸ τὸν Ἥφαιστο καὶ τὴν Ἀθηνᾶ τὴν ἐντεχνο σοφία μαζί με τὴ φωτιά**. Ἡ πράξη τοῦ ἐπαναλαμβάνεται σκοπίμως ἀπὸ τὸν Πρωταγόρα («κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἐντεχνον σοφίαν σὺν πυρί» - «εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖτην, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ») για να τονιστεῖ τὸ πόσο **ευεργετική** ἦταν ἡ **δράση** τοῦ για τὸ ἀνθρώπινο γένος, τὸ ὁποῖο καὶ ἀποκαλύπτεται στα χωρία «Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτη ἔσχεν» καὶ «καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίνεται», κατ' ἐπανάληψη καὶ πάλι για λόγους ἐμφασης. Ὁ Πρωταγόρας θέλει να δείξει ὅτι ὁ Προμηθεὺς καλύπτει τὴν ἀδυναμία τοῦ ἀνθρώπου, **καθὼς τὸν βοηθάει να βελτιώσει τοὺς ὅρους τῆς ζωῆς του, να ἐπιβληθεῖ ἐν μέρει στη φύση καὶ να γίνεῖ ἀνθρώπος κατασκευαστής (homo faber)**. Τὸ μέγεθος τῆς **αυτοθυσίας** καὶ τῆς **γενναιότητάς** τοῦ ἀποκαλύπτεται στο ὅτι εἶχε τὴν πρόθεση να κλέψει καὶ τὴν πολιτικὴ τέχνη. Τελικὰ ὅμως δὲν προέβη σε αὐτὴ τὴν ἐνέργεια διότι ἡ πολιτικὴ τέχνη φυλάσσονταν ἀπὸ τοὺς φύλακες τοῦ Δία («Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν»). Οἱ συνέπειες για τὸν ἴδιο τὸν Προμηθεὺς ἦταν σοβαρές διότι πλήρωσε τὴν αυτοθυσία τοῦ με κατηγορία για κλοπὴ («κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.»)

Αἰσχύλος:

Ὁ Αἰσχύλος τονίζει τὴν **επινοητικότητα** τοῦ Προμηθέα («σκαρφίστηκα») καθὼς μηχανεύτηκε «τέχνες καὶ τεχνάσματα». Πιο συγκεκριμένα, ἀνακάλυψε τὰ **φάρμακα** καὶ βοήθησε τὸ ἀνθρώπινο γένος για τὴν **ἀντιμετώπιση ἀσθενειῶν** («ὅσοι πέφτανε...ἀρρώστιες»). Διαχώρισε, ἐπιπλέον, τὴ **μαντικὴ τέχνη** σε εἶδη καὶ προχώρησε σε **ερμηνεία τῶν ονείρων** προκειμένου να προμηνύεται τὸ μέλλον («καὶ τὰ πολυάριθμα...δρόμου»). Ἀνακάλυψε, τέλος, τὴν **τέχνη τῶν μετάλλων** («καὶ ὅτι...χρυσάφι»). Ἐπομένως, ὅλες οἱ τέχνες ἐπινοήθηκαν ἀπὸ τὸν Προμηθεὺς καὶ χαρίστηκαν στὸν ἀνθρώπο («ὅλες οἱ τέχνες...Προμηθεὺς»).

Συμπέρασμα: Πρωταγόρας καὶ Αἰσχύλος τονίζουν τὴν **ευεργετικὴ ἐπίδραση** τοῦ Προμηθέα, καθὼς βοήθησε τὸν ἀνθρώπο να ἀνακαλύψει **τέχνες καὶ τεχνικὲς**

δραστηριότητες προκειμένου να βελτιώσει τη ζωή του. Στην πρώτη περίπτωση ο Πρωταγόρας αφηγείται τις ενέργειες του Προμηθέα (χρήση γ' ενικού προσώπου), ενώ στη δεύτερη περίπτωση ο Προμηθέας **καυχείται και περιαιτολογεί** («Να το έργο μου», «ποιος άλλος...πριν από μένα;») για την προσφορά του (χρήση α' ενικού προσώπου με εξαίρεση την τελευταία περίοδο).

Αδιδακτο κείμενο

Γ.1. Ξενοφών, Κυνηγετικός, 13.1-5 (έκδ. του E.C. Marchant)

Ἐγὼ δὲ ἰδιώτης μὲν εἰμι, οἶδα δὲ ὅτι κράτιστον μὲν ἔστι παρὰ τῆς αὐτοῦ φύσεως τὸ ἀγαθὸν διδάσκεσθαι,

δεύτερον δὲ παρὰ τῶν ἀληθῶς ἀγαθόν τι ἐπισταμένων μᾶλλον ἢ ὑπὸ τῶν ἑξαπατᾶν τέχνην ἔχόντων.

Ἴσως οὖν τοῖς μὲν ὀνόμασιν οὐ σεσοφισμένως λέγω· οὐδὲ γὰρ ζητῶ τοῦτο·

Ἐγὼ βέβαια εἶμαι ἀπλὸς ἄνθρωπος (/ δεν εἶμαι ειδικός), γνωρίζω ὁμῶς ὅτι καλύτερο εἶναι να διδάσκεται κανεὶς τὴν ἀρετὴ (/το ορθό) ὅπως ακριβῶς το επιβάλλει ἡ φύση του (ἀπὸ τὴν ἴδια του τὴ φύση),

καὶ δεύτερον (/κατὰ δεύτερον / ἡ δεύτερη καλύτερη λύση εἶναι) (να διδάσκεται) περισσότερο ἀπὸ ὅσους πραγματικὰ γνωρίζουν κάτι ορθό (/κάτι ἐνάρετο / κάτι ἀπὸ τὴν ἀρετὴ) παρὰ ἀπὸ αὐτοὺς που κατέχουν τὴν τέχνη τῆς ἐξαπάτησης.

Ἴσως λοιπὸν στίς ἐκφράσεις μου χρησιμοποιοῦ λόγια καθόλου ἐπιτηδευμένα· οὔτε ὁμῶς και ἐπιζητῶ αὐτό (/ οὔτε ὁμῶς εἶναι αὐτός ο σκοπός μου)·

Γ.2.

Ὁ Ξενοφώντας στο παρὸν ἀπόσπασμα ἀπὸ τον Κυνηγετικό του δηλώνει τὴν ἐκπληξή του, κατ' ἀρχάς, σχετικά με τούς ἰσχυρισμούς τῶν ἀποκαλουμένων «σοφιστῶν» ὅτι οδηγοῦν τούς νέους σὴν ἀρετὴ, καθὼς ἐκτιμᾷ ὅτι κάνουν ακριβῶς τὸ ἀντίθετο («τὸνναντίον»).

Διαπιστώνει μάλιστα, ἐν εἰδει μομφῆς, ὅτι δεν μπορεῖ να βρεῖ κάποιον τὸν ὁποῖο να ἔκαναν ἐνάρετο («οὔτε γὰρ ἄνδρα που ἐωράκαμεν ὄντιν' οἱ νῦν σοφισταὶ ἀγαθὸν ἐποίησαν»), ὅτι δεν προσφέρουν συγγράμματα («γράμματα») τα ὁποῖα δημιουργοῦν ἐνάρετους ἀνθρώπους, ἀλλὰ ὅτι ἔχουν γράψει για ἀνούσια θέματα («περὶ μὲν τῶν ματαίων»), τα ὁποῖα προκαλοῦν στίς νέους ἀπολαύσεις χωρὶς περιεχόμενο και ἀρετὴ. Το ἀποτέλεσμα εἶναι να προκαλοῦν χάσιμο χρόνου, καθὼς τελικὰ τούς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τα χρήσιμα και τούς διδάσκουν τὴν ἀδικία («ἐτέρων κωλύει χρήσιμων και διδάσκει κακά»). Κατηγορεῖ λοιπὸν ἀπερίφραστα και σε κάθε τόνο τούς σοφιστές ὅτι γράφουν με ὕφος ἐξεζητημένο («τὰ μὲν ῥήματα αὐτοῖς ἐζήτῆται») και ὅτι δεν διαθέτουν κανένα ἀπολύτως ἀξιόλογο / ἀξιοσύστατο ἀπόφθεγμα, τὸ ὁποῖο θα ἐκπαίδευε τούς νεότερους σὴν ἀρετὴ. Ἐστιάζουν λοιπὸν στα λόγια, παρὰ στίς σοβαρὲς ἀπόψεις.

Πιστεύοντας, χωρὶς να εἶναι ἐιδικός, ὅτι καλύτερα μαθαίνει κανεὶς τὸ σωστό ἀφενός με βάση τὴν ἴδια τὴ φύση του και ἀφετέρου, διδασκόμενος αὐτό ἀπὸ ὅσους γνωρίζουν ἀληθινὰ κάτι σωστό, θεωρεῖ ὅτι οἱ σοφιστές κατέχουν, ἀπλῶς, τὴν τέχνη τῆς ἐξαπάτησης. Κατὰ τὴν κρίση του λοιπὸν, οἱ σοφιστές δε διαθέτουν ορθές ἀπόψεις με τίς ὁποῖες θα μπορούσαν οἱ νέοι να μορφωθοῦν σὴν ἀρετὴ.

Γ.3.

α. ἄνδρας – οὔστινας – γράμμα – οὐ

β. ἐωράκαμεν → ἴδωμεν

ἐποίησαν → ποιήσωσι

παρέχονται → παράσχωσι

Γ.3.α.

Υπόθεση: εἰ καλῶς ἔχοιεν (εἰ + ευκτική) και Απόδοση: ὀνόματα μὲν γὰρ οὐκ ἂν παιδεύσειε, γνῶμαι δὲ (δυνητική ευκτική), Εἶδος: (Σύνθετος και ἐλλειπτικός ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοση) **Ἀπλή σκέψη του λέγοντος.**

• Μετατροπὴ ὥστε να δηλώνει τὸ προσδοκώμενο:
ἂν καλῶς ἔχῃσι (ἂν + υποτακτική) και ὀνόματα μὲν γὰρ οὐ παιδεύσει, γνῶμαι δὲ (οριστική μέλλοντα).

β. «πολλὰ αὐτοῖς γέγραπται»: πρόκειται για παθητικὴ σύνταξη (/ αττική σύνταξη).

• Μετατρέπεται ὥστε να τονίζεται τὸ πρόσωπο που ἐνεργεῖ (ἐνεργητική σύνταξη) ὡς ἐξῆς:

πολλὰ οὗτοι γεγράφασι *

*κατὰ τὴ γνώμη μας, ἡ χρῆση του αὐτοῖ δε θα πρέπει να λάβει ὅλες τίς μονάδες.